امام زمان

حجت بن حسن (۱۵ شعبان ۲۵۵ ه.ق. در سامرا) امام دوازدهم شیعیان دوازده‌امامی و امام زمان و مهدی موعود است. او فرزند حسن بن علی عسکری (امام یازدهم شیعیان) و نرجس خاتون است، به اعتقاد شیعیان وی در ۵ سالگی غایب شد و به امامت رسید. او دو غیبت دارد: غیبت صغری (حدود ۷۰ سال) و غیبت کبری (که هنوز ادامه دارد).

دیدگاه تاریخی

پس از فوت حسن عسکری امام یازدهم شیعه، سالها سردرگمی بزرگی برای نیم قرن در بین پیروان آنها پدید آمد که نویسندگان شیعه از آن تحت عنوان دوران حیرت نام می‌برند. در میان پیروان امامان شیعه بر سر سرنوشت اسرار آمیز فرزندی که برای حسن عسکری قایل بودند اختلاف بزرگی پدید آمد. گروهی از شیعیان چنین می‌پنداشتند که حسن عسکری اصولا فرزندی نداشته است و گروهی می‌گفتند حسن عسکری امام بدون فرزندی است که نمرده‌است و حسن عسکری همان مهدی غایب است که دارای دو دوره غیبت است. گروه دیگری عنوان می‌کردند که فرزند حسن عسکری پیش از فوت پدر در گذشته‌است. تنها بخشی از شیعیان که در آن زمان در اقلیت کوچکی بودند اعتقاد داشتند که فرزند حسن عسکری همان مهدی است که پدرش او را از ترس خلیفه زمان مخفی نگاه داشته و تنها توسط کمی از یاران مورد اعتمادش دیده شده‌است. دیدگاه این گروه به مرور به دیدگاه تمامی شیعیانی تبدیل شد که شیعیان دوازده امامی فعلی می‌باشند.

در دوره حیرت حتی در مورد تعداد امام‌های شیعه در میان نویسندگان شیعه اختلاف نظر بوده‌است. کسانی مانند ابوجعفر برقی (وفات ۸۸۷ یا ۸۹۳ میلادی)، در کتابش بر طبق تفاسیر متفاوتی تعداد امامان را بین سه تا ده می‌دانست. یا هم عصر او صفار قمی در کتابش بصائر الدرجات تنها ۵ حدیث از میان دو هزار حدیث کتابش در مورد تعداد امامان به امام دوازدهم اشاره می‌کند. اما چند دهه بعد ابن بابویه حدیثهای متعددی در باب امام دوازدهم نقل می‌کند. تنها از زمان شیخ کلینی بود که اعتقاد به وجود امام دوازده در منابع شیعه به تواتر به چشم می‌خورد. پذیرش این دیدگاه در ابتدا با مقاومت بسیاری از سوی خود شیعیان مواجه بود. در مقدمه کتاب الغیبه به قلم ابن ابی زینب نعمانی، نویسنده تاسف می‌خورد که اکثریت شیعیان امام دوازدهم را نمی‌شناسند و حتی وجود او را قبول ندارند. ابن بابویه مشاهدات مشابهی دارد هنگامی که او با سیل سوالات شیعیان خراسان مواجه شده بود که از هویت امام دوازدهم می‌پرسیدند.

تولد و زندگی مهدی

توصیفات دقیقی در مورد مهدی از نیمه اول قرن دهم میلادی و قرن یازدهم میلادی (قرن پنجم و ششم هجری) به بعد در کتابهای افرادی مانند شیخ طوسی، ابن بابویه و نعمانی وجود دارد. در روایات نقل شده از این کتاب‌ها نام‌های متعددی برای مادر امام دوازدهم نقل شده‌است مانند نرجس، ریحان، سوسن و مریم. برطبق همین روایات مادر مهدی کنیزی سیاه

از نوبیه بوده‌است. سه نام اول که معمولا از نامهایی بوده‌است که در آن زمان بر کنیزان نهاده می‌شده‌است گواهی بر این دسته از روایات هستند. روایاتی دیگر است که بدون شک جنبه‌ای افسانه‌ای و تذکره‌ای دارد. این روایات مادر امام دوازدهم را دختر پادشاه روم شرقی می‌دانند که به اسارت مسلمانان در می‌آید و بصورت برده در بغداد به یکی از یاران هادی' امام دهم فروخته می‌شود. هادی نیز این کنیز را به عقد فرزندش درمی آورد. بر طبق بیشتر منابع' تولد اما م زمان در نیمه شعبان سال ۲۵۶ قمری یا ۸۷۰ میلادی می‌باشد.